

การมีส่วนร่วมของภาครัฐในการนํานโยบายป้องกันและปราบปราม

การค้ามนุษย์ไปปฏิบัติ

The Government's Participation in Implementing Policy of Prevention and Suppression on Human-Trafficking

สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, ดำรงค์ ทองศรี,

สุกัลยา ประจิตร และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Siriluk Wongprasit, Dumrong Thongsri,

Sukunya Prajit and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail : siriluk@psru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งจังหวัดอุตรดิตถ์จัดอยู่ในสถานะเส้นทางผ่านของการลำเลียงหญิง เด็ก บุคคลวัยแรงงานไปสู่จุดหมายปลายทางของการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ และมีแนวอาณาบริเวณติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในเขตอำเภอน้ำปาดและอำเภอบ้านโคก ประชากรส่วนใหญ่ของอุตรดิตถ์ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและการปศุสัตว์ รองลงมาเป็นสาขาอุตสาหกรรม การค้าส่งการค้าปลีก การบริการและเหมืองแร่ ในด้านการดำเนินงานนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปปฏิบัติ พบว่า สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุตรดิตถ์ ขับเคลื่อนกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดอุตรดิตถ์ ประจำปี 2563 มีการดำเนินคดีที่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คดี มีผู้เสียหาย จำนวน 4 ราย

คำสำคัญ: ค้ามนุษย์; นโยบายการค้ามนุษย์; การมีส่วนร่วม

Abstracts

This academic article was conducted based on the objectives as follows: 1) to study the situation of human trafficking, 2) to study the patterns of the government's participation in protecting and subjugating human trafficking, and 3) to propose the guidelines for protecting and subjugating human trafficking, which the researchers scoped to study the area of Uttaradit province subject to the responsibility of Uttaradit province social development and human security office. Hereby, the area of Uttaradit province was considered as a pathway that girls, children, and labor-aged people were smuggled through the destination of taking an advantage of human trafficking, and there were some parts of the area, Nam Pat and Ban Khok districts, connecting to neighboring countries such as Lao People's Democratic Republic. Most of the city's population earned a living mainly from agriculture and livestock, following by industry, wholesale and retail trade, service, and mining business. In terms of utilizing policy for preventing and subjugating human trafficking, it was found that Uttaradit province social development and human security office made an effort to push forward the event of the participation in preventing and subjugating human trafficking continuously and effectively. Based on the annual report 2020 of social situation of Uttaradit, it revealed that there were 3 lawsuits in scope of human trafficking in court, which had 4 victims altogether.

Keywords: Human Trafficking; Human Trafficking Policy; Human Trafficking Situation

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2563 การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยถือเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญและเดินหน้าแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกมิติ โดยจากสรุปรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563 : 32-46) พบว่า ประเทศไทยมีสถิติการค้ามนุษย์ จำนวน 132 คดี ซึ่งเป็นสถิติการค้ามนุษย์ที่ลดลงต่ำสุดในรอบ 4 ปี (ปี พ.ศ. 2559-2563) โดยในรายงานระบุว่า เนื่องจากการเข้มงวดกวดขันจับกุมการลักลอบขนคนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการตัดวงจรการนำคนเข้ามาบังคับใช้แรงงาน รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้การลักลอบขนแรงงานเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม แผนงานยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงของประเทศไทยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ปัญหาการค้ามนุษย์จึงมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580), นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564), นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560-2564 และ แผนงานบูรณาการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ โดยมีความเชื่อมโยงของแผนงานบูรณาการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

นอกจากนี้ ในด้านกลไกการดำเนินงานในประเทศไทยยังมีกระบวนการที่ภาครัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคม โดยกำหนดกลไกการบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และแหล่งที่มาของงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน 2) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) กำหนดให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ระดับพื้นที่ โดย คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวก สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัด โดยแหล่งที่มาของงบประมาณ 2 ส่วน คือ 1) งบประมาณปกติของแต่ละส่วนราชการที่ได้รับจัดสรรประจำปี และ งบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และ 2) กองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ บริหารจัดการโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการบริหารกองทุนฯ อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในระดับจังหวัด มี คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน (กองต่อต้านการค้ามนุษย์, 2560 : 47-49) โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญและปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของ คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของจังหวัด ตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีวัตถุประสงค์ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาชน ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกัน (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2562 : ออนไลน์)

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทความทางวิชาการนี้ได้นำกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) มาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) คือ หนึ่งในกระบวนการของนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญ เนื่องจาก หากนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายนั้นย่อมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่หากการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดการนำไปปฏิบัติให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายย่อมประสบกับความล้มเหลว และไร้ซึ่งความหมาย ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ซึ่ง Berman ได้ศึกษากระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ระดับมหภาค (macro) และระดับจุลภาค (micro) ซึ่ง วรเดช จันทรรักษ์ ได้ประยุกต์และอธิบายขยายความแนวคิดในเรื่องกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Berman ดังนี้ (ณัชชาภัทร อมรกุล และ ปรีชญาน์ นักพ่อน, 2563 : 88)

1. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro-Implementation)

1.1 ขั้นตอนการแปลงนโยบาย คือ ขั้นตอนที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการนโยบายไปปฏิบัติ ดำเนินการแปลงนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหาร ออกเป็นแนวทางในการปฏิบัติ หรือออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการแล้วแต่กรณี ในประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบในขั้นตอนการแปลงนโยบาย ได้แก่ กระทรวงและกรม ซึ่งเป็นการบริหารส่วนกลางที่จะเป็นฝ่ายแปลงนโยบายนั้นออกมาให้หน่วยปฏิบัติระดับล่างถือปฏิบัติ (พรรณสุภา โพธิ์ย้อย และ ณัฐกริช เปาอินทร, 2561 : 137)

1.2 ขั้นตอนของการยอมรับ เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานระดับนโยบายดำเนินการให้หน่วยงานระดับล่างยอมรับและแปลงนโยบายไปปฏิบัติซึ่งการทำให้หน่วยงานระดับล่างยอมรับแนวทางดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ลักษณะหน่วยงานท้องถิ่น เศรษฐกิจสังคม และการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนประโยชน์ที่หน่วยงานระดับล่างจะได้รับ เป็นต้น (พรรณสุภา โพธิ์ย้อย และ ณัฐกริช เปาอินทร, 2561 : 137)

2. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับจุลภาค (Micro-Implementation)

2.1 ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานในระดับล่างจะดำเนินการใน 2 กิจกรรม กิจกรรมแรก คือ การพิจารณารับนโยบาย หมายถึง การที่หน่วยงานในระดับล่าง พิจารณาว่านโยบายจากส่วนกลางมีความเหมาะสม มีความสำคัญเร่งด่วน ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงาน และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่อย่างไร ซึ่งการพิจารณารับนโยบายของหน่วยงานในระดับล่างนี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก ส่วนกิจกรรมที่สอง คือ การแสวงหาความสนับสนุน หมายถึง การที่หน่วยงานในระดับล่างดำเนินการแสวงหาความสนับสนุน ทั้งจากสมาชิกในหน่วยงาน บุคคลสำคัญและองค์กรอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จและความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางโดยให้

ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันออกแบบหรือกำหนดโครงการของท้องถิ่นตั้งแต่แรก (ณัชชาภัทร อมรกุล และ ปรีชญาณ์ นักฟ้อน, 2563 : 88)

2.2 ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer implementation) เป็นขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างโดยตรง และเป็นกระบวนการในการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้วสู่การปฏิบัติการจริง (ณัชชาภัทร อมรกุล และ ปรีชญาณ์ นักฟ้อน, 2563 : 88)

2.3 ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization / Continuation) ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการเพื่อทำให้เกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และการที่จะทำให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องได้ ก็จะต้องทำให้นโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ ซึ่งขั้นตอนนี้ มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะความสำเร็จของนโยบายใดๆ ก็ตามจะเกิดขึ้นไม่ได้หากนโยบายนั้นไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยผู้ปฏิบัติ (ณัชชาภัทร อมรกุล และ ปรีชญาณ์ นักฟ้อน, 2563: 88)

ในด้านการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น วรเดช จันทรศร ได้สรุปว่า ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถวัดจากผลรวมของมิติต่าง ๆ ออกเป็น 3 มิติ ดังนี้ (พรณสุภา โพธิ์ย้อย และ ณัฐกริช เปาอินทร, 2561: 139)

มิติที่ 1 คือ เป็นการวัดผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งกระบวนการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ผลผลิต (outputs) การวัดผลในระดับผลผลิตสามารถวัดได้โดยใช้เกณฑ์ด้านปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย คุณภาพ และความพึงพอใจ
2. ผลลัพธ์ (outcomes) คือผลที่เกิดต่อจากผลผลิต การวัดผลในระดับผลลัพธ์สามารถวัดได้โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับจากนโยบาย
3. ผลสุดยอด หรือผลลัพธ์สุดท้าย (ultimate outcomes) เป็นการวัดว่าผลผลิตและผลลัพธ์โดยรวม ได้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ หรือไม่อย่างไร

มิติที่ 2 คือ เป็นการวัดว่าผลของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อนโยบายหรือโครงการอื่นๆ ซึ่งความสำเร็จของนโยบายจะต้องเป็นความสำเร็จอย่างแท้จริง โดยสามารถพิจารณาได้จากเงื่อนไข 4 ประการคือ

1. นโยบายต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อนโยบายอื่นๆ
2. นโยบายต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาความน่าเชื่อถือของผลนโยบาย
3. นโยบายที่สำเร็จจะต้องไม่มีปัญหาทางด้านมาตรการของนโยบายที่นำไปปฏิบัติ
4. การนำนโยบายไปปฏิบัติสำเร็จจะต้องไม่มีปัญหาทางด้านมนุษยธรรมหรือศีลธรรม

มิตินี้ 3 คือ เป็นการวัดว่าผลรวมของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมดต้องก่อให้เกิดผลของการพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนา ซึ่งการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในมิตินี้ ไม่อาจจะสามารถทำได้โดยตรง แต่สามารถพิจารณาได้จากความสมบูรณ์ของปัจจัยทางการบริหารต่าง ๆ ว่าเอื้อต่อการทำให้ผลรวมของนโยบายแต่ละนโยบายนำไปสู่ความสำเร็จโดยรวมของประเทศได้มากน้อยเพียงใด

บทความทางวิชาการนี้ได้ นำ นโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560-2564 มาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปปฏิบัติของพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งรัฐบาลไทยถือเป็นตัวแสดงหลัก (main actor) ในการดำเนินการ (take action) หรือมีส่วนร่วม (participate) ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยรัฐบาลไทยได้ใช้หลักการ 5Ps ในการดำเนินยุทธศาสตร์ 5 ด้าน (กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560 : 5-7) ได้แก่

1. ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน (Policy) การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดและขับเคลื่อนกลไกเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น 1) การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางมาตรการและดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อเฝ้าระวัง แจ้งเหตุ และประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ 2) การพัฒนาศักยภาพคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีบทบาทและมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งการกำหนดแผนการดำเนินงานของจังหวัดให้เข้ากับบริบทของจังหวัด และตอบสนองต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างทั่วถึงและยั่งยืน 3) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ให้มีศักยภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการทำงานแบบบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหลัก

2. ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยในสังคมจากปัญหาการค้ามนุษย์ (Prosecution) โดยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ด้วยมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดภายใต้กระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม อาทิเช่น 1) การมีระบบสอดส่อง ป้องกันและปราบปราม และดำเนินคดีค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ทั้งในขั้นการสืบสวน สอบสวน การฟ้องร้องคดี และการพิจารณาคดีการค้ามนุษย์ 2) การเสริมสร้างทักษะและศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา 3) การอนุญาตให้ภาคประชาชน และเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการค้ามนุษย์ ด้วยการให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลในระบบการป้องกัน ปราบปราม และดำเนินคดีค้ามนุษย์ เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ภายใต้อำนาจ

รับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นหลัก

3. ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection) การดำเนินนโยบายคุ้มกันผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่มีประสิทธิภาพ และทั้งผู้เสียหายและครอบครัวจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเพียงพอและเหมาะสม ตามมาตรฐานสากล อาทิเช่น 1) การส่งเสริมการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และพัฒนา คู่มือในการปฏิบัติงานทางด้านช่วยเหลือ คุ้มครอง และส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ครอบครัว 2) การจัดตั้งสถาน คุ้มครองหรือสถานพักพิงสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานผู้รู้เห็น เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะ อยู่ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการ ต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงแรงงาน เป็นหลัก

4. ด้านการป้องกัน (Prevention) ด้วยนโยบายลดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยการให้ความรู้ ความ เข้าใจ และการสร้างความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์และหลักสิทธิมนุษยชนให้แก่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งนโยบายการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติและแรงงานนอกระบบที่มีความชัดเจน และถูกต้องตามกฎหมาย อาทิเช่น 1) การผลักดันให้มีภาคการศึกษาทั้งในและนอกระบบทุกระดับมีการ ถ่ายทอดความรู้ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และการค้ามนุษย์ 2) การให้ความรู้แก่ผู้ใช้แรงงานทุก กลุ่มให้ทราบถึงสิทธิของผู้ใช้แรงงาน และกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลัก

5. พัฒนาและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Partnership) ในการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ในภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน อย่างเป็นรูปธรรมในทุก ระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ อาทิเช่น 1) การ เสริมสร้างและขยายความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาค ประชาสังคม ทั้งภายในและต่างประเทศ 2) การประชาสัมพันธ์และขยายผลการดำเนินการกรณีการปฏิบัติที่ดี ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นต้น โดย กิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหลัก

ผลการดำเนินงาน

1. กลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์

1. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค กระบวนการนโยบายภาครัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยคณะกรรมการระดับชาติมีแนวทางในการปฏิบัติหรือออกมาในรูปของแผนงานที่ได้รับการยอมรับและแปลงนโยบายไปปฏิบัติจากบนสู่ล่าง 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับชาติ 2) ระดับจังหวัด และ 3) ระดับหน่วยงาน

2. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับจุลภาค สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ มีการระดมพลังซึ่งเป็นขั้นตอนที่หน่วยงานรับนโยบายและให้ความสำคัญตรงตามเป้าหมายของรัฐบาล โดยจัดกิจกรรมโครงการประชุมทบทวนแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ ประจำปี พ.ศ. 2562 โดยมีคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นการอบรมที่บุคลากรได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และสามารถจัดทำแผนงาน โครงการ และวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่ รวมถึงการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2. การดำเนินงานและผลจากการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์

จากสรุปรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ พบว่า ประเทศไทยมีสถิติการค้ามนุษย์ จำนวน 132 คดี ซึ่งเป็นสถิติค้ามนุษย์ที่ลดลงต่ำสุดในรอบ 4 ปี (ปี พ.ศ. 2559-2563) โดยในรายงานระบุว่าเนื่องจากการเข้มงวดกวดขันจับกุมการลักลอบขนคนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการตัดวงจรการนำคนเข้ามาบังคับใช้แรงงาน รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้การลักลอบขนคนเป็นไปได้ยาก (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563 : 32-46)

จากการดำเนินงานของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดอุดรดิตถ์ยังไม่มี ความรุนแรงมากนัก และยังไม่พบกรณีที่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จังหวัดอุดรดิตถ์ไม่พบการกระทำผิดจากสถานการณ์การค้ามนุษย์ ทั้งนี้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ระบุในรายงานผลการปฏิบัติงานว่ามีการขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์, 2563 : 8-9)

1. การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ ประจำปี 2563 เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2563 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน 50 คน
2. ดำเนินการประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 1 ครั้ง โดยมี นาย สมเกียรติ พูลสุขเสริม รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นประธานในการประชุม
3. ดำเนินการลงพื้นที่ออกตรวจจัดระเบียบสังคมคนไร้ที่พึ่งและจัดระเบียบควบคุมขอทานจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 18 ครั้ง

นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ได้มีการจัดกิจกรรมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์และการถูกล่อลวงให้กับประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นการฝึกอบรมอาชีพหลักสูตรระยะสั้น ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2563 ถึง 12 กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2563 รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 10 วัน โดยกลุ่มเป้าหมายของโครงการนี้ คือ ประชาชนทั่วไปจำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยมีการจัดอบรมทั้งหมด 2 รุ่น จำนวนรุ่นละ 20 คน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้มีการเปิดหลักสูตรเพื่อเพิ่มทางเลือกในการสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การทำปลาสาม การทำตุ๋กตา การบูร งานฝีมือในการทำดอกไม้จันทน์ และการสานตะกร้าพลาสติก เป็นต้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ได้กล่าวถึงการดำเนินการของจังหวัดอุดรดิตถ์ตามหลักการ 5Ps ของนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560-2564 โดยได้มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์, 2563 : 33)

1. ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบาย (Policy) มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน 1 ครั้ง และได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ประจำปี พ.ศ. 2563
2. ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุดรดิตถ์รวมกับเครือข่ายได้ดำเนินการงานการจัดระเบียบสังคมและออกตรวจสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2563
3. ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection) มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครอง และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยสอดแทรกผ่านการประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอเมือง การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ และการจัดสัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากคดีค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นอกจากนี้ยังได้

ช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 4 ราย และส่งตัวเข้ารับการรักษาคุ้มครอง ณ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ราย รวมถึงเรียกคดีสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 1 ราย เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2563

4. ด้านการป้องกัน (Prevention) ได้มีการออกตรวจจัดระเบียบสังคมด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี จำนวน 9 ครั้ง มีการออกตรวจจัดระเบียบสังคมคนไร้ที่พึ่งและคนขอทานฯ 18 ครั้งและได้จัดโครงการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ “รวมพลังอพม. ต้านภัยการค้ามนุษย์” จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 200 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

5. ดานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Partnership) ได้มีการจัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อดำเนินงานในช่วยเหลือคนขอทาน มีการประสานงานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

ในปี พ.ศ. 2564 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานีได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติของจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 โครงการ/กิจกรรม โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี, 2564 : 1-5)

1. การจัดทำรายงานสถานการณ์และการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรธานี ประจำปี พ.ศ. 2564 เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์และการดำเนินงานของจังหวัดอุดรธานีในปีงบประมาณ 2564 เพื่อนำมาประเมินและวางแผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการในปีถัดไป

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรธานี ประจำปี พ.ศ. 2565 โดยการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด และแผนงานโครงการที่ต้องการขอสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมประชุมสามารถจัดทำแผนงานเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณได้ และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานคือ จังหวัดอุดรธานีมีแผนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรธานี ประจำปี พ.ศ. 2565

3. การจัดประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดอุดรธานี เพื่อติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการป้องกันมิให้ประชากรตกเป็นกลุ่มเสี่ยงในกระบวนการค้ามนุษย์

4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนปลอดภัยจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเฝ้าระวังการค้ามนุษย์ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายทั้งสถานศึกษาและเครือข่ายเด็กและเยาวชนในชุมชนสามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการค้ามนุษย์และไม่ถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้า

มนุษย์ได้ โดยผลลัพธ์จากการดำเนินงาน คือ เครือข่ายเด็กและเยาวชนมีความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ำมนุษย์ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่อต้านการค้ำมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจถึงสถานการณ์ รูปแบบ ปัจจัยเสี่ยงต่างๆและการป้องกันตนเองจากภัยการค้ำมนุษย์เพื่อนำไปถ่ายทอดและขยายกลุ่มเป้าหมายในระดับต่อไป รวมถึงส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายจากประชาสังคมด้านการป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์ในระดับพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมในการระวังปัญหาและแจ้งเบาะแสการค้ำมนุษย์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ ภาคประชาสังคม เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกลุ่มผู้นำชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ำมนุษย์และกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่อต้านการค้ำมนุษย์ในระดับพื้นที่ โดยผลลัพธ์จากการดำเนินงาน คือ ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์มีผู้เฝ้าระวังทางสังคมด้านการต่อต้านการค้ำมนุษย์ ซึ่งเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการค้ำมนุษย์ในระดับพื้นที่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากบทความวิชาการนี้

ในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ มีปัจจัยที่ส่งเสริมให้นโยบายไปปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในมิติที่ 3 ซึ่ง วรเดช จันทรรออธิบายว่า “เป็นการวัดว่าผลรวมของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมด ก่อให้เกิดผลของการพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนา ซึ่งการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในมิตินี้ ไม่อาจจะสามารถทำได้โดยตรง แต่สามารถพิจารณาได้จากความสมบูรณ์ของปัจจัยทางการบริหารต่างๆ ว่าเอื้อต่อการทำให้ผลรวมของนโยบายแต่ละนโยบายนำไปสู่ความสำเร็จโดยรวมของประเทศได้มากน้อยเพียงใด” โดยหากพิจารณาถึงผลรวมของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ มีกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ก่อให้เกิดผลของความสำเร็จของจังหวัดและการพัฒนาประเทศในภาพรวม ทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ยังไม่พบกรณีที่เข้าข่ายการค้ำมนุษย์ และไม่พบการกระทำผิดจากสถานการณ์การค้ำมนุษย์แต่อย่างใดในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์

สรุป

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการนํานโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปปฏิบัติกรณีศึกษา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์ได้ให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และครอบคลุมตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านการป้องกัน และด้านการพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอย่างชัดเจน โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถทำหน้าที่เผยแพร่ จัดกิจกรรม และรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2562 : ออนไลน์)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *สรุปรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2563*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ณัชชาภัทร อมรกุล และ ปรีชญาน์ นักฟ้อน. (2563). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ การติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ : ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง กรณีศึกษา กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- พรรณสุภา โพธิ์ย้อย และ ณัฐกริช เปาอินทร. (2561). การนํานโยบายสภาวัฒนธรรมไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสภาวัฒนธรรมตำบล จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8 (3), 137-139.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2562). *พมจ.อุดรดิตถ์ ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนและจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2564, แหล่งที่มา: <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/%20TCATG190322173904835>

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุตรดิตถ์. (2563). รายงานสถานการณ์ทางสังคม
จังหวัดอุตรดิตถ์ ประจำปี 2563. อุตรดิตถ์: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
อุตรดิตถ์.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุตรดิตถ์. (2564). แผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์. อุตรดิตถ์: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
อุตรดิตถ์.